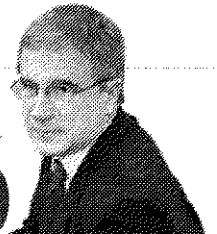

Els reptes de l'educació (XIV)

No és una crisi de l'educació

Joaquim Prats

Com està el sistema educatiu? Què cal fer per solucionar els seus problemes? Aquestes preguntes tenen difícil resposta, donat el sistema complex que constitueix el món de l'educació escolar. Les mil i una propostes de canvi, la simplicitat de les anàlisis que, freqüentment, trobem als diaris i en alguns informes acadèmics, no són suficients per descobrir els camins de sortida a la relativa insatisfacció que es percep sobre l'educació. Insatisfacció que s'expressa en les declaracions que el sistema escolar no obté els objectius esperats.

En la literatura acadèmica occidental ja fa temps que es parla d'una crisi dels sistemes educatius. Els canvis socials, econòmics i culturals que s'han produït en els últims lustres, i que s'estan produint actualment, provoquen fortes tensions internes en els sistemes educatius, tant en els àmbits estrictament escolars com en els que es refereixen a l'educació de nens i joves en els àmbits familiars i socials. Aquestes tensions es perceben com una crisi de valors i com una incapacitat de la societat per gestionar amb èxit el sistema educatiu. En realitat, no existeix acord entre els experts per definir com es caracteritza aquesta crisi: si constitueix una oportunitat de canvi, una transformació positiva, o bé si es tracta d'una inevitable decadència, d'un signe de la impotència dels aparells escolars per abordar els nous temps.

S'analitzi com s'analitzi, la veritat és que l'estabilitat tradicional i el consens que despertaven en les societats occidentals els sistemes educatius ja no es produeixen com era habitual. Apareixen múltiples formes de reconstruir, redefinir o, simplement, lamentar-se que les coses no siguin com tradicionalment les teníem concebudes. Els experts i els profes-

L'autor defensa que cal repensar els problemes a la llum dels nous models d'organització social ■ JORDI GARCIA

sionals no es posen d'acord en el diagnòstic de la crisi, en quines mesures han d'adoptar-se i, fins i tot, en la nova definició del que ha de fer el sistema escolar i, menys encara, en com ho ha de fer.

Aquesta incertesa crea resistències i conflictes, no solament dins del sistema educatiu, sinó també en el món polític. El que és clar és que estem vivint un moment d'autèntica revolució cultural que marca el final d'un període i anuncia l'inici d'un altre. No ha d'estranyar-nos que no existeixin encara teories consolidades que ajudin a entendre i explicar les noves realitats. Però el que és clar és que les velles no serveixen ja com a context teòric suficient per explicar els nous fenòmens de l'educació, ja que les noves teories s'estan construint i solament

El que sens dubte constitueix un error és pensar que qualsevol temps passat va ser millor

la perspectiva que dona el temps serà capaç de destil·lar-les i identificar-les.

En el seu llibre *Professorat, cultura i postmodernitat*, el professor americà A. Hargreaves afirma: "El major pluralisme, la complexitat i la diversitat comporten la desaparició de les certes ideològiques del passat, els fonaments morals, aparentment sòlids, sobre els quals s'assentava l'educació, i d'acord amb els quals la gent constituïa la seva vida i mantenia els seus deures i obligacions. En conseqüència, els edificis institucionals que constituïen els sistemes educatius europeus han entrat en una crisi no solament institucional, sinó en la definició dels seus propis objectius".

El que Hargreaves qualifica i analitza com a base de moltes de

Catedràtic de la UB especialitzat en didàctica de la història. Ha presidit fins ara el Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu i en l'actualitat presideix l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya

les perplexitats que vivim es deu al fet que probablement el sistema ja no funciona amb els paràmetres amb els quals va ser definit en les societats de la primera i segona revolució industrial, que tenien molt clara tant la funció escolar com les tasques i rols que havien d'executar cadascun dels elements del sistema: els professors, els administradors de l'educació, les famílies, etc.

Sóc conscient que aquestes reflexions poden semblar molt superestructurals, que poc poden ajudar a resoldre les dificultats i els reptes amb els quals pares i educadors s'enfronten cada dia. Però una anàlisi correcta dels problemes de l'educació ha d'abordar-se sent conscient que el model i els paradigmes tradicionals ja no són suficients per comprendre i formular solucions.

El que sens dubte constitueix un error és pensar que qualsevol temps passat va ser millor i que, per tant, les solucions als problemes han de buscar-se en models educatius i ideologies pedagògiques pretèrites. El que està en crisi és el paradigma tradicional, tant en les seves formes progressistes com conservadores. El que procedeix és repensar els problemes a la llum dels nous models d'organització social, dels nous sistemes de comunicació i informació, de l'actual concepció i producció del coneixement i, finalment, de les formes contemporànies d'entendre els valors. ■